

SOSIAALIHUOLLON TUTKIMUS SOTE- JA MAAKUNTAUUDISTUKSESSA

– Tutkimus-, koulutus- ja asiantuntijaorganisaatioiden kannanottoja

Katariina Kohonen

Erikoissosiaalityöntekijän koulutus

Hyvinvointipalvelujen erikoisalan

Helsingin yliopisto

Toukokuu 2019

Tiedekunta/Osasto Fakultet/Sektion – Faculty		Laitos/Institution – Department	
Valtiotieteellinen tiedekunta			
Tekijä/Författare – Author Katariina Kohonen			
Työn nimi / Arbetets titel – Title Sosiaalihuollon tutkimus sote- ja maakuntauudistuksessa – tutkimus-, koulutus- ja asiantuntijaorganisaatioiden kannanottoja			
Oppiaine /Läroämne – Subject			
Sosiaalityö / Erikoissosiaalityöntekijäkoulutus			
Työn laji/Arbetets art – Level		Aika/Datum – Month and year	Sivumäärä/ Sidoantal – Number of pages
Hyvinvointipalvelujen erikoisalan lopputyö		8.5.2019	28 sivua + 5 sivua liitteet
Tiivistelmä/Referat – Abstract			
<p>Tutkimus käsittelee sosiaalihuollon tutkimus-, koulutus ja asiantuntijaorganisaatioiden antamia lausuntoja sote- ja maakuntauudistukseen, ja niissä esiintyviä kannanottoja sosiaalihuollon tutkimustoiminnan järjestämiseen. Tutkimuksen aineistoon kuuluu valikoituja lausuntoja, jotka on annettu sote- ja maakuntauudistuksen valmistelun vuoden 2016 lausuntokierroksella (31.8.2016).</p> <p>Tutkimuksen teoreettinen viitekehys rakentuu suomalaisen sosiaalihuollon lainsäädännön kehityksestä ja reformeista sekä politiikkaprosesseja koskevasta teoriasta ja tutkimuksista. Tutkimusmetodina on retorinen analyysi ja aineiston analyysin menetelmän käytetään aineistolähtöistä sisällönanalyysia.</p> <p>Tutkimuskysymykset ovat 1) Mitkä tahot ovat antaneet kannanottonsa aineistoon sisältyviin lausuntoihin? 2) Minkälaiset kannanotot esitetään sote- ja maakuntauudistuksen keskeisistä tavoitteista? Miten kannanottoja perustellaan? 3) Mitkä ovat lausunnoissa esitetyt sote- ja maakuntalainsäädännön näkökulmasta merkittävät sosiaalihuollon tutkimustoimintaan kohdistuvat kannanotot? Miten kannanottoja perustellaan?</p> <p>Aineistoon sisältyvien lausuntojen kokoamisessa on tehty erilaisia valintoja siltä osin, minkä tahojen kannanotot on sisällytetty lausuntoon, kuinka tarkasti kannanottoja antaneet tahot on kirjattu ja miten eri kannanotot on koottu yhteen. Analyysin pohjalta nousee esiin sekä kriittisiä että optimistisia kannanottoja sote- ja maakuntauudistuksen tavoitteista. Sosiaalihuollon tutkimustoiminnan järjestämistä koskevat kannanotot on jaettu kolmeen kategoriaan. Yhteistä kategorioissa on kannanotto sosiaalihuollon tutkimustoiminnan ja sen hyödynnettävyyden vahvistamisesta. Kategoriat ovat sosiaalihuollon tutkimustoiminnan ja terveyden- ja lääketieteen tutkimustoiminnan tasavertaisuus, ammattikorkeakoulujen osaaminen käytännönläheisessä tutkimuksessa sekä olemassa olevat tutkimus- ja tutkimusta tekevät laitokset, korkeakoulut ja tulevat maakunnat.</p> <p>Tutkimuksen johtopäätöksenä esitän, että vaikka sote- ja maakuntauudistuksen tavoitteita koskevissa kannanotoissa esiintyi vahvojakin huolia uudistuksen edellytyksistä saavuttaa sille asetetut tavoitteet, sosiaalihuollon tutkimustoimintaa koskevissa kannanotoissa uudistusta arvioitiin mahdollisuutena rakenteiden vahvistamiseen ja toiminnan muutokseen.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords			
Sosiaalihuolto, sote- ja maakuntauudistus, sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, tutkimustoiminta, retoriikka, sisällönanalyysi			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 POLITIIKKAPROSESSIT JA VAIKUTTAMINEN	3
3 AINEISTO.....	4
4 MENETELMÄ	7
5 SOSIAALIHUOLLON TUTKIMUKSEN YLEISET TEEMAT KANNANOTOISSA	9
6 YLIOPISTOT: TUTKIMUSTIETO SOTE-PALVELUJEN UUDISTAMISEN JA JÄRJESTÄMISEN KESKIÖÖN	10
7 AMMATTIKORKEAKOULUJEN OSAAMINEN KÄYTTÖÖN.....	14
8 MUUT ASiantuntijaorganisaatiot: VALTAKUNNALLINEN OHJAUS JA MONIMUOTOINEN PALVELUNTUOTANTO	16
9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	20
10 KIRJALLISUUS.....	24
11 LIITTEET	29

LIITTEET JA TAULUKOT

Liite 1. Lausuntojen perustiedot.....	29
Liite 2. Lausuntojen perustiedot ja kysymykset, joiden vastauksia on hyödynnetty sosiaalihuollon tutkimustoimintaa koskevassa analyysiosassa.....	31
Liite 3. Kannanotot sote- ja maakuntauudistuksen tavoitteista ja sosiaalihuollon tutkimustoiminnasta.....	32
Taulukko 1. Sosiaalihuollon tutkimuksen yleisten teemojen esiintyminen kannanotoissa.....	10
Taulukko 2. Sote- ja maakuntalainsäädännön näkökulmasta merkittävät sosiaalihuollon tutkimustoimintaan kohdistuvat kannanotot.....	21

1 JOHDANTO

Tämä tutkimus käsittelee sosiaalihuollon tutkimus-, koulutus ja asiantuntijaorganisaatioiden antamia lausuntoja sote- ja maakuntauudistukseen. Tutkimuksen kohteena on sosiaalihuollon tutkimustoiminnan järjestäminen osana sote- ja maakuntauudistusta. Mielenkiintoni kohdistui sosiaalihuollon tutkimustoiminnan järjestämiseen, sillä uudistuksen myötä luodaan rakenteet, jotka puolestaan luovat edellytykset sosiaalihuollon tutkimustoiminnan koordinaation ja rahoituksen vahvistamiseen. Halusin ymmärtää myös sote- ja maakuntauudistuksen valmistelua ja tutkimustoiminnan jäsentymistä osana laajempaa kokonaisuutta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon integraatio tuo lisäulottuvuuden sosiaalihuollon tutkimuksen järjestämistä koskevaan keskusteluun. Enää ei riitä, että keskustellaan sosiaalihuollon tutkimuksen järjestämisestä, sisällöstä ja määrittelystä. Yhteisessä organisaatiossa tulisi saavuttaa näkemys siitä, mitä on sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimus.

Suomalaisen sosiaalihuollon kehittämistä toisen maailmansodan jälkeen ovat leimanneet muutokset valtionohjauksesta kunnalliseen ohjaukseen ja päinvastoin. Valtionohjaus on ollut tiukkaa 1970- ja 1980-luvuilla, jonne ajoittuu myös vuoden 1984 VALTAVA-uudistus. Sittemmin vuoden 1993 valtiosuusuudistuksessa tiukka ohjaus purettiin. Käännöksen toiseen suuntaan, ohjelmajohtamisen aikakaudelle, voidaan katsoa alkaneen vuonna 2004 aloitetusta kansallisesta kehittämishankkeesta. Vuosille 2004–2015 ajoittuvat myös PARAS-hanke ja KASTE-ohjelma (Lähteinen & Marjamäki 2017, 131–139).

Ensimmäinen sosiaalihuoltolaki (Sosiaalihuoltolaki 710/1982) astui voimaan 1.1.1984. Lain uudistus (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014) on tullut vaiheittain voimaan ajalla 1.1.2015–1.1.2016. Uudistetun lain 2 §:n mukaan sosiaalihuoltoon kuuluu ”sosiaalisen turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä yleis- ja erityislainsäädännön mukaiset sosiaalihuollon tehtävät ja palvelut”. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan sosiaalihuolto tarjoaa sosiaalipalveluja, jolla tarkoitetaan sosiaalihuoltolain (1301/2014) 3 §:n mukaan: ”kunnallisia sosiaalipalveluja ja niihin sisältyviä tukipalveluja sekä muita toimia, joilla sosiaalihuollon ammatillinen henkilöstö edistää ja ylläpitää yksilön, perheen ja yhteisön toimintakykyä, sosiaalista hyvinvointia, turvallisuutta ja osallisuutta”. Sosiaalityö kuuluu osaksi sosiaalihuoltoa (Sosiaalihuoltolaki 13/2014).

Sosiaalihuoltolain uudistuksen yhteydessä sosiaalityölle määriteltiin erityinen rooli rakenteellisessa sosiaalityössä eli sosiaalisia ongelmia koskevan tiedon tuottamisessa sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 7 §). Lisäksi säädettiin sosiaalihuollon

ammattihenkilölaki (817/2015,) joka määrittää sosiaalihuollon laillistetut ammattihenkilöt ja ammatillisen toiminnan valvonnan.

Valmisteilla olevan sote- ja maakuntauudistuksen tavoitteena on ”tarjota ihmisille nykyistä yhdenvertaisempia palveluja, vähentää hyvinvointi- ja terveyseroja sekä hillitä kustannusten kasvua” (Alueuudistus 2018). Sote- ja maakuntauudistusta koskeva hallituksen esitysluonnos (STM 2016; STM 2016a) julkaistiin ja annettiin lausuntokierrokselle 31.8.2016. Uudistukseen liittyvän lakipaketin toinen suuri kokonaisuus eli valinnanvapautta koskeva esitysluonnos (STM 2017; STM 2017a) julkaistiin ja annettiin lausuntokierrokselle 31.1.2017.

Esitysluonnoksen ja lausuntokierroksen pohjalta laadittu valinnanvapauslain esitys (HE 47/2017) sai perustuslakivaliokunnalta (PeVL262017vp) kriittisen lausunnon 29.6.2017, jonka jälkeen hallitus otti esityksen takaisin valmisteluun ja lausuntokierrokselle. Valinnanvapauslain toinen esitys (HE 16/2018 vp) annettiin 8.3.2018. Molemmat lakipaketit on tarkoitus hyväksyä samanaikaisesti eduskuntakäsittelyssä.

Yhdeksi tulevien maakuntien tehtävistä on suunniteltu tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan (TKI-toiminta) edistäminen, koordinointi ja yhteistyöverkostoissa toimiminen (Alueuudistus 2018a). Tällä hetkellä sosiaalialan osaamiskeskuksilla on merkittävä rooli sosiaalihuollon kehittämistoiminnassa. Sosiaalialan osaamiskeskuksat kattavat koko Suomen ja niistä säädetään laissa sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta (1230/2001).

Tutkimustehtävä on selvittää tutkimus-, koulutus- ja asiantuntijaorganisaatioiden kannanottoja sosiaalihuollon tutkimustoiminnasta vuoden 2016 maakunta- ja sote-uudistuksen lausuntopyyntöön (31.8.2016) annetuissa lausunnoissa. Tutkimuksessa tarkastelen, miten sosiaalihuollon tutkimustoiminta järjestetään tutkimus, koulutus- ja asiantuntijatahojen kannanotoissa sote- ja maakuntauudistuksen valmisteluun. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys rakentuu suomalaisen sosiaalihuollon lainsäädännön kehityksestä ja reformeista sekä politiikkaprosesseja koskevasta teoriasta ja tutkimuksista. Tutkimuksen metodina käytän retorista analyysia. Aineistoa analysoin aineistolähtöisen sisällönanalyysin keinoin.

Tutkimuskysymykset ovat 1) Mitkä tahot ovat antaneet kannanottonsa aineistoon sisältyviin lausuntoihin? 2) Minkälaiset kannanotot esitetään sote- ja maakuntauudistuksen keskeisistä tavoitteista? Miten kannanottoja perustellaan? 3) Mitkä ovat lausunnossa esitetyt sote- ja maakuntalainsäädännön näkökulmasta merkittävät sosiaalihuollon tutkimustoimintaan kohdistuvat kannanotot? Miten kannanottoja perustellaan?

Seuraavaksi esittelen tutkimukseni aineiston ja metodin. Tutkimuksen tulokset esitän kahdessa osassa. Tulososien jälkeen esitän tutkimuksen johtopäätökset ja pohdin niiden vaikutusta sote- ja maakuntauudistuksen valmisteluprosessiin.

2 POLITIIKKAPROSESSIT JA VAIKUTTAMINEN

Agenda on yksi politiikkaprosessien tutkimuksen kohde (Tirronen 2011, 34). Agenda on poliittisten vaikuttajien asialista eli jonakin ajankohtana huomion kohteena olevat asiat tai ongelmat. Siihen, mitkä asiat tai ongelmat pääsevät asialistalle, vaikuttaa erityisesti asian tai ongelman saama huomio sekä vakavuusasteen määrittely. (Kingdon 2003, 3, 198.)

Politiikkaprosessia koskevaan kansalaismielipiteeseen voidaan vaikuttaa sillä, miten prosessi tai asia kehystetään. Valitut kehukset ovat merkityksellisiä, koska ne muokkaavat mielipiteitä ja näin vaikuttavat politiikkaprosessiin. Tutkimuksessaan Olli Kangas, Mikko Niemelä ja Sampo Varjonen (2011, 144–177) ovat osoittaneet kehysten vaikutuksen kansalaisten mielipiteisiin osana toimeentulotukeen Kela-siirron politiikkaprosessia: kun Kela-siirron kustannuksia korostava kehys sai tilaa mediassa ja julkisessa keskustelussa, kansalaismielipide muuttui kriittisemmäksi siirtoa kohtaan. Tutkimuksessaan Mikko Niemelä puolestaan tarkasteli kunta- ja palvelurakennemuutoksen ongelmanmäärittelyn kehysten muutosta päätöksentekoprosessin aikana. Vaikka ongelma eli heikko kuntatalous pysyi samana, ongelmien syyn määrittely, selitykset ja valitut toimenpiteet vaihtuivat eri ajanjaksoina. (Niemelä 2011, 100–127.) Omassa tutkimuksessaan Marketta Rajavaara on osoittanut, että ongelman määrittely ja valitut toimenpiteet voivat muuttaa merkittävästi koko yhteiskuntaa monimutkaisten prosessien välityksellä. Tällainen prosessi ja muutos on ollut nähtävissä 1990-luvulta alkaen suomalainen hyvinvointivaltion mukautumisessa arvioinnin, vaikuttavuuden ja new public managementin ihanteisiin (Rajavaara 2007) sekä kuntia koskevan retoriikan painottumisessa kustannusvastuuseen ja säästövaatimukseen (Niemelä 2008).

Politiikkaprosessit läpäisevät myös herkimvät ja vaikeimmat eettiset kysymykset. Tutkimuksessaan Johanna Lammintakainen, Juha Kinnunen ja Jari Kylmä (2006, 124–133) ovat analysoivat priorisoinnin käsitettä terveydenhuollossa. Käsiteanalyysin perusteella terveydenhuollon priorisointi määriteltiin tarkoittavan ”vaihtoehtojen välillä tapahtuvaa, oikeudenmukaista ja perusteltua päätöksentekoa, jonka tavoitteena on ohjata terveyspalvelujen järjestämistä muuttuvassa toimintaympäristössä”. Käsite osoittautui kulttuuri- ja kontekstisidonnaiseksi toiminnaksi, joka on sidoksissa muihin yhteiskunnallisiin päätöksiin, keskusteluihin ja arvoihin.

Tutkimukseni näkökulmasta politiikkaprosessien ymmärtäminen on keskeistä, sillä lausuntoja ja niiden kannanottoja tuotetaan osana näitä prosesseja. Prosessit toimivat kontekstina ja kehyksenä, jossa lausunnot on tuotettu. Näin politiikkaprosessien ymmärtäminen luo pohjan myös lausuntojen ja kannanottojen analyysille.

3 AINEISTO

Tutkimukseni aineistoon sisältyy sellaisten yleisesti tunnettujen suomalaisten organisaatioiden antamia lausuntoja, jotka edustavat tai käyttävät asiantuntijavaltaa sosiaalihuollon keskeisissä kysymyksissä. Aineistona käytettävät lausunnot ovat julkisesti saatavilla sote- ja maakuntauudistuksen tausta-aineistona. Aineisto on valikoitu vuoden 2016 lausuntokierroksella määräaikaan mennessä annetuista 755 lausunnosta esitysluonnokseen maakuntauudistukseksi sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistukseksi ja niihin liittyviin lakeihin. Lausuntoja on pyydetty kunnilta, kuntayhtymiltä ja muilta uudistuksen kannalta merkittäviltä tahoilta. Lausuntoja ovat voineet antaa myös muut tahot kuin ne, joilta lausuntoa on pyydetty. (Hokkanen 2016.)

Lausuntopyynnössä on 47 kohtaa ja 45 varsinaista kysymystä. Lomakkeen kysymyksistä 28 on strukturoituja ja loput avoimia kysymyksiä. Myös strukturoituihin kysymyksiin on voinut antaa avoimia vastauksia. Lausunnon antajat ovat voineet valita, kuinka laajasti he vastaavat kysymyksiin. Lausunnon antajat ovat myös voineet vastata vain osaan kysymyksistä. Lausunnot ovat pituudeltaan 8–35 sivua. Osa lausunnon antajista on toimittanut lausuntonsa sisällön myös vapaamuotoisena lausuntona tai ainoastaan vapaamuotoisena lausuntona.

Liitetaulukossa 1. on luetteloitu lausuntojen sivumäärä, vastaukset jotka on hyödynnetty aineistona sosiaalihuollon tutkimustoiminnan osalta sekä vastauksen kirjanneen henkilön ja vastuuhenkilön nimet, lausuntopyynnön käsittelypäivä ja toimielimen nimi siltä osin kuin lausunnoissa on annettu tietoja. Liitetaulukossa 2. on luetteloitu kysymysnumerot ja kysymykset, joiden vastauksia on hyödynnetty sosiaalihuollon tutkimustoimintaa käsittelevässä osassa aineiston analyysia.

Lausuntopyynnön kysymykset käsittelevät laajasti sote- ja maakuntauudistuksen lainsäädäntöön ja pykäliin liittyviä yksityiskohtia, muutoksen vaikutuksia esimerkiksi kiinteistöihin ja henkilöstöön, julkisen sektorin rahoitus pohjaan sekä sosiaali- ja terveystalouden järjestämiseen. Sote- ja maakuntauudistuksen tavoitteista kysytään kohdissa ”3.1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten

ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?” ja kohdassa 4.2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?”. Lakiluonnokseen sisältyy sosiaalihuollon tutkimus- ja kehittämistoimintaa koskevia pykäläitä ja lausunnon antajat ovatkin ottaneet niihin kantaa erityisesti kohdassa ”16.18. muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.” Tästä syystä olen hyödyntänyt aineistona vain avoimia vastauksia.

Aineistooni sisältyvät lausunnot ovat: Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry, Kela, lausunnon antaneet sosiaalialan opetusta antavat ammattikorkeakoulut (N5), Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry, Sosiaalialan osaamiskeskukset (johtajat), Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta, Sosiaalialan työnantajat ry, sosiaalityön yliopistoverkosto Sosnet, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry, Suomen Kuntaliitto ry, Suomessa sosiaalityön yliopisto-opetusta antavat yliopistot (N 6) ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL.

Sosiaalityötä opetetaan Suomessa kuudessa yliopistossa: Helsingin yliopistossa, Itä-Suomen yliopistossa, Jyväskylän yliopistossa, Lapin yliopistossa, Tampereen yliopistossa ja Turun yliopistossa. Helsingin yliopisto vastaa koko maan ruotsinkielisestä sosiaalityön opetuksesta. (Sosnet 2018.) Lääketieteellisiä tiedekuntia on Helsingin, Itä-Suomen, Oulun, Tampereen ja Turun yliopistoissa. Helsingin yliopistossa on lisäksi ruotsinkielinen lääketieteen linja. (Lääketieteelliset 2018.)

Suomen opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuudessa toimii 23 osakeyhtiömuotoista ammattikorkeakoulua (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018). Haaga-Helian ammattikorkeakoulua ja Kajaanin ammattikorkeakoulua lukuun ottamatta kaikissa järjestetään sosiaalialan opetusta (Opintopolku 2018). Humanistisessa ammattikorkeakoulussa sosiaalialan opetusta järjestetään yhteisöpedagogi-tutkintoonimikkeellä. Muut sosiaalialan opetusta tarjoavat ammattikorkeakoulut valmistavat sosionomi (amk) –tutkintoon. Ammattikorkeakouluista lausunnon ovat antaneet Diakonia-ammattikorkeakoulu, Karelia ammattikorkeakoulu Oy, Metropolia ammattikorkeakoulu Oy, Savonia ammattikorkeakoulu Oy ja Turun ammattikorkeakoulu Oy.

Sosiaalihuollon tunnetuista asiantuntijaorganisaatioista lausuntoa ei ole jättänyt Huoltaja-säätiö. Lausuntoa ei ole myöskään jättänyt Suomen yliopistot UNIFI ry eikä lausuntoja ei löydy näiden organisaation verkkosivuilla (Huoltaja-säätiö 2017; UNIFI 2017). Huoltaja-säätiö on kuitenkin osallistunut sote- ja maakuntauudistusta koskevan vetoimuksen kirjoittamiseen, joka päivätty 23.3.2017 ja allekirjoitettu yhdessä Talentia ry:n ja SOSTE ry:n kanssa. Vetoimus on toimitettu

sosiaali- ja terveysministeri Juha Rehulalle ja se koskee sosiaalihuollon osuuden vahvistamista sote-uudistuksessa. (Huoltaja-säätiö 2017a.)

Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunnan eli osaamiskeskusten johtajien lausunto edustaa aineistossa kaikkia sosiaalialan osaamiskeskuksia. Sosiaalialan osaamiskeskusten osalta lausuntoon ei kuulu yksittäisten osaamiskeskusten lausuntoja, koska arvioin, että yksittäiset sosiaalialan osaamiskeskukset ovat saaneet äänensä kuuluville osaamiskeskusjohtajien lausunnossa. Aineistoon ei kuulu yksittäisten henkilöiden, yritysten, kuntien, kuntayhtymien, hankkeiden, projektien tai verkostojen nimissä annetut lausunnot. Aineistoon ei myöskään kuulu valvovan viranomaisen lausuntoja. Seuraavaksi käyn läpi aineistoon kuuluvien organisaatioiden tehtävät ja miksi lausunto on sisällytetty aineistoon.

Yliopistojen tehtävänä on tuottaa tutkimusta ja antaa siihen perustuvaa ylintä opetusta sekä edistää tieteellistä ja taiteellista sivistystä (Yliopistolaki 558/2009, 2 §). Ammattikorkeakoulujen tehtäväksi määritellään ammattikorkeakoululain (932/2014) 4 §:ssä: ”... antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen, taiteellisiin ja sivistyksellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin ja tukea opiskelijan ammatillista kasvua.” Aineistoon on sisällytetty yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen sekä näiden yhteistyöelinten lausuntoja. Yliopistot ja ammattikorkeakoulut vastaavat sosiaalihuollon korkeakoulutuksesta ja tehtävänsä mukaisesti yliopisto tuottaa myös sosiaalihuollon kannalta keskeistä tutkimusta.

Kelan tehtävänä on hoitaa perusturvaa eri elämäntilanteissa sekä laatia tilastoja ja tutkimuksia valmistelun ja päätöksenteon tueksi (Kela 2018; Laki Kansaneläkelaitoksesta 731/2001). THL täydentää osin Kelan tehtäviä tuottamalla ja keräämällä tutkimuksia ja tilastoja päätöksenteon tueksi (THL 2018; Laki terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta 668/2008). Tehtäviensä pohjalta sekä Kelalla että THL:lla on keskeinen rooli suomalainen sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnassa ja niiden kautta myös sote-uudistuksessa.

Sosiaalialan osaamiskeskusten tehtävänä on kehittää sosiaalialan perus- ja erityisosaamista koko maan kattavana toimintana. Sosiaalialan osaamiskeskukset toimivat verkostona toistensa kanssa sekä alueellisissa sosiaalialan koulutus- ja kehittämisverkostoissa. (Laki sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta 1230/2001.) Sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaa ohjaavat valtakunnalliset linjaukset, jotka laatii Sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudessa toimiva sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta (em., 5 §). Yhdessä nämä toimivat keskeisessä roolissa suomalaisen sosiaalialan kehittämisessä – ja kuuluvat tästä syystä osaksi aineistoa.

Talentia ry on sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö (Talentia 2018), joka on valittu mukaan aineistoon, koska sillä on merkittävää vaikutusvaltaa sosiaalihuoltoon sekä sen kehittämiseen ja henkilöstöön liittyvissä kysymyksissä. Myös Suomen Kuntaliitolla on merkittävää asiantuntijavaltaa sosiaalihuollon kehittämisen kysymyksissä. Kyseessä on Suomen kuntien ja kaupunkien edunvalvontaorganisaatio, jonka tehtäviin kuuluu myös sosiaalihuollon toiminnan kehittämiseen osallistuminen (Kuntaliitto 2018). Yksityisiä sosiaalialan työnantajia edustava Sosiaalialan työnantajat ry (nyk. Hyvinvointialan liitto) on valittu mukaan, sillä se edustaa sosiaalialan yksityisiä työnantajia (Hyvinvointialojen liitto 2018).

4 MENETELMÄ

Olen valinnut tutkimusmetodiksi retorisen analyysin ja analyysimenetelmäksi sisällönanalyysin. Käyttämäni retorisen analyysin metodi nojautuu Chaïm Perelmanin retoriseen suuntaukseen. Sisällönanalyysin toteutan aineistolähtöisesti. Päädyin valintaan, sillä tutkimustehtäväni kannalta on keskeistä selvittää, onko aineistossa sosiaalihuollon tutkimustoimintaa koskevia kannanottoja ja jos on, minkälaisia ja miten niitä perustellaan. Analysoin aineistosta myös sote- ja maakuntauudistuksen tavoitteita koskevia kannanottoja ja niiden perusteluja. Metodina retorinen analyysi mahdollistaa sosiaalihuollon tutkimustoimintaa koskevien kannanottojen ja niitä koskevien perustelujen tarkastelemisen osana politiikkaprosessia, jossa eri toimijat pyrkivät saamaan omia tavoitteitaan sote- ja maakuntauudistuksen lopulliseen muotoon.

Uudella retoriikalla tarkoitetaan 1950–1960-luvuilla alkanutta suuntausta, jossa Aristoteleen klassinen retoriikka päivitettiin ja laajennettiin erilaisille yleisölle suunnattujen esitysten tutkimukseen (Perelman 1996). Chaïm Perelman on yksi uuden retoriikan keskeisiä teoreetikoita (Summa 1996, 51–83).

Perelmanin retorisen analyysin keskiössä on yleisö. Puhuja tai kirjoittaja pyrkii vakuuttamaan yleisön ja saamaan sen puolelleen. Merkityksellistä on yleisö siten, kuin puhuja tai kirjoittaja sen itse määrittelee. Perelman nimeää argumentaation universaaliin yleisöön kohdistuvaksi vakuuttamiseksi. Tällä hän tarkoittaa, ettei argumentaatiota suunnata ennalta tiedetylle ja rajatulle joukolle, vaan väitteet pyritään perustelemaan yleisesti ymmärrettävästi. Vakuuttaminen rakentuu esittäjän ja yleisön suhteessa, joten edellytyksenä on eräänlainen esisopimus – eli yhteinen ymmärrys niistä lähtökohdista, joihin argumentaatio nojaa. (Perelman 1996). Summa käsittelee Perelmanin argumentaatioteoriaa kaksiosaisena, jossa ensimmäinen koostuu esisopimuksista ja

yleisökostruktiosta ja jälkimmäinen on varsinaisesta argumentaatiosta (Summa 1989, 100–118). Yleisökonstruktion käsitettä voidaan kuvata viitekehysten tai viiteryhmänä, jolle teksti on suunnattu (em., 167–169).

Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on tekstimuotoisten aineistojen selittäminen ja ymmärtäminen (Eskola & Suoranta 1998). Laadullisen aineiston sisällönanalyysi on menetelmä, jota voidaan käyttää laadullisen tutkimuksen eri tutkimusperinteissä. Laadullista sisällönanalyysia on käytetty sekä yksittäisenä tutkimusmetodinä että väljänä teoreettisena kehyksenä. (Tuomi & Sarajärvi 2012, 93.) Sisällönanalyysia käytetään dokumenttien systemaattiseen analyysiin. Se toteutetaan tiivistämällä, kvantifioimalla, kuvailemalla ja mallintamalla dokumenteissa esiintyviä ilmiöitä (Kyngäs & Vanhanen 1999).

Jari Eskolan mukaan (2001) aineiston analyysi voi olla aineistolähtöistä, teorialähtöistä tai teoriasidonnaista. Näissä kolmessa erona on aineiston analyysin ja aiemman teorian suhde. Aineistolähtöisessä analyysissä tutkijan valitsema tutkimustehtävä ja tutkimuksen tarkoitus ohjaavat analyysia. Teoria ja tieto eivät ohjaa itse analyysia. Teorialähtöinen analyysi puolestaan etenee etukäteen tutkimuksen ja sen tehtävän kannalta keskeisen teorian pohjalta. Teoriasidonnainen analyysi yhdistää kahta edellistä orientaatiota.

Sisällönanalyysia koskevassa menetelmäkirjallisuudessa nousee esille myös sisällön erittelyn käsite. Sekaannusten välttämiseksi Tuomi ja Sarajärvi ovat ehdottaneet sisällön erittelyn määrittelemistä sisällön kvantitatiiviseksi kuvaamiseksi. Näin ollen sisällönanalyysin merkitykseksi jää sisällön sanallinen luokittelu. (Tuomi & Sarajärvi 2012, 107.) Laadullisessa dokumenttianalyysissä instituutioiden tuottamia tekstejä voidaan tarkastella myös tekoina, jotka vaikuttavat kuvaamaansa todellisuuteen ja tuottavat uutta todellisuutta (Jokinen 2012, 241–248). Sisällönanalyysi tarkastelee tekstejä ja niiden sisältämiä merkityksiä, kun taas diskurssianalyysin avulla pyritään selvittämään, minkälaisia merkityksiä tekstit tuottavat (Tuomi & Sarajärvi 2012, 106).

Kvalitatiivisen aineiston analyysin voidaan jakaa kolmeen osaan. Ensimmäisessä vaiheessa aineistoa pilkotaan ja puretaan osiin: eritellään, yksinkertaistetaan ja pelkistetään. Samalla aineistosta etsitään sekä samankaltaisuuksia että erilaisuuksia. Seuraavaksi aineisto organisoidaan ja ryhmitellään uudelleen. Kolmannessa vaiheessa tehdään johtopäätöksiä. (Miles & Huberman 1994, 10–11.) Aineistolähtöisessä analyysissä teoria muodostetaan aineiston analyysin perusteella (Tuomi & Sarajärvi 2002, 116).

5 SOSIAALIHUOLLON TUTKIMUKSEN YLEISET TEEMAT KANNANOTOISSA

Aineistossa esiintyy kolme sosiaalihuollon tutkimuksen teemaa, jotka löytyvät useimmista tutkimustoimintaa koskevista kannanotoista. Teemat ovat sosiaalihuollon erikoistumiskoulutuksen turvaaminen, sosiaalihuollon edustus monialaisissa tutkimustoimikunnissa ja sosiaalihuollon tutkimuksen rahoitus. Sosiaalihuollon erikoistumiskoulutus on merkityksellinen tutkimuksen näkökulmasta, sillä se toimii linkkinä käytännön työn ja tutkimuksen välillä. Sosiaalihuollon edustus monialaisissa työryhmissä liittyy sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimustoiminnan integroimiseen yhteisiin rakenteisiin ja on siitä syystä keskeinen teema. Rahoitus on tutkimustoiminnan tukipilari: ilman sitä tutkimus ei edisty.

Alla taulukkoon 1. on merkitty kaikkien aineiston lausuntojen osalta, mitkä edellisistä teemoista niissä mainitaan. Yliopistoista Helsingin, Jyväskylän ja Lapin yliopistojen lausunnoissa esiintyy kaikki kolme teemaa. Helsingin yliopiston lausunnoissa teemat on mainittu Svenska social- och kommunalhögskolanin ja valtiotieteellisen tiedekunnan osuuksissa. Myös Sosnetin lausunnossa on mainittu kaikki teemat. Itä-Suomen yliopiston ja Tampereen yliopiston lausunnoissa ei ole mainittu yhtäkään teemaa. Turun yliopiston lausunnossa on mainittu vain sosiaalihuollon tutkimusrahoitus.

Ammattikorkeakouluista Karelia-ammattikorkeakoulu oy:n, Metropolia-ammattikorkeakoulun ja Savonia-ammattikorkeakoulu Oy:n lausunnoissa esiintyy kaikki kolme keskeistä teemaa. Samoin Arene ry:n lausunnossa esiintyy kaikki teemat. Diakonia-ammattikorkeakoulun lausunnossa esiintyy erikoistumiskoulutuksen turvaaminen ja rahoituksen turvaaminen. Turun ammattikorkeakoulun lausunnossa ei esiinny mitään teemoista.

Sosiaalihuollon asiantuntijoista sosiaalialan osaamiskeskusten lausunnossa esiintyy kaikki teemat ja Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunnan lausunnossa esiintyy sosiaalihuollon edustus monialaisissa tutkimustoimikunnissa sekä rahoituksen turvaaminen. Kelan, Sosiaalialan työnantajat ry:n, SOSTE ry:n ja Talentian lausunnossa ei esiinny mitään teemoista. Suomen Kuntaliiton ja THL:n lausunnossa esiintyy tutkimustoiminnan rahoituksen turvaaminen.

Taulukko 1. Sosiaalihuollon tutkimuksen yleisten teemojen esiintyminen kannanotoissa

Lausunnon antanut organisaatio	Sosiaalihuollon korkeakoulutettujen erikoistumis-koulutuksen turvaaminen	Sosiaalihuollon edustus monialaisessa tutkimus-toimikunnissa	Sosiaalihuollon tutkimusrahoitus
Helsingin yliopisto	X	X	X
Itä-Suomen yliopisto	–	–	–
Jyväskylän yliopisto	X	X	X
Lapin yliopisto	X	X	X
Tampereen yliopisto	–	–	–
Turun yliopisto	–	–	X
Sosnet	X	X	X
Diakonia-ammattikorkeakoulu	X	–	X
Karelia ammattikorkeakoulu Oy	X	X	X
Metropolia ammattikorkeakoulu Oy	X	X	X
Savonia ammattikorkeakoulu Oy	X	X	X
Turun ammattikorkeakoulu Oy	–	–	–
Arene ry	X	X	X
Kela	–	–	–
Sosiaalialan osaamiskeskukset (johtajat)	X	X	X
Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta	–	X	X
Sosiaalialan työnantajat ry	–	–	–
SOSTE ry	–	–	–
Suomen Kuntaliitto ry	–	–	X
Talentia ry	–	–	–
THL	–	–	X

6 YLIOPISTOT: TUTKIMUSTIETO SOTE-PALVELUJEN UUDISTAMISEN JA JÄRJESTÄMISEN KESKIÖÖN

Kannanottonsa Helsingin yliopiston lausuntoon ovat antaneet lääketieteellinen tiedekunta, Svenska social och kommunalhögskolan, Helsingin yliopiston ylioppilaskunta (HYY), Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti ja valtiotieteellinen tiedekunta. Helsingin yliopiston lausunnossa vastaajaksi on

kirjattu ”yliopisto”, ja käsittelyn osalta on kirjattu: ”Käsitelty hajautetusti eri yksiköissä”. Lausunnossa hajautettu käsittely ilmenee niin, että yksiköiden kannanotot ovat omien alaotsikoiden alla kunkin avoimen kysymyksen kohdalla.

Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan kannanotossa sote-uudistus arvioidaan merkittäväksi ja tärkeäksi uudistukseksi. Myös taloudellisten hyötyjen arvioidaan toteutuvan pitkällä tähtäimellä. Kannanottoa perustellaan toimintojen keskittämisen tuomalla hyödyllä. Valtiotieteellisen tiedekunnan osiossa ei ole kannanottoa sote- ja maakuntauudistuksen keskeisistä tavoitteista. Helsingin yliopiston ylioppilaskunta (HYY) arvioi uudistukselle asetettujen tavoitteiden olevan tärkeitä ja edellyttää terveyserojen kaventamista myös korkeakouluopiskelijoiden osalta. Kannanottoa perustellaan kustannustehokkuudella, vaikuttavuudella ja korkeakouluopiskelijoiden tasavertaisella kohtelulla. Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti ei ole esittänyt kannanottoa sote- ja maakuntauudistuksen keskeisistä tavoitteista. Svenska social och kommanalhögskolanin lausunnossa annetaan epäilevä kannanotto suunnitteilla olevan uudistuksen mahdollisuuksista saavuttaa sille asetetut tavoitteet. Kannanottoa perustellaan rahoitusmallin mahdollisilla ongelmilla, maakuntien liian suurella määrällä ja palvelujen integraation sekä joidenkin maakuntien toimintaedellytysten epävarmuudella.

Sosiaalihuollon tutkimustoiminnan yksityiskohtiin ovat ottaneet kantaa valtiotieteellinen tiedekunta ja Svenska social och kommunalhögskolan. Valtiotieteellisen tiedekunnan kannanotossa sosiaalihuollon tutkimustoiminnan edellytyksiä ja rahoitusta halutaan vahvistaa. Sosiaalihuollon tutkimus halutaan nostaa tasavertaiseksi terveydenhuollon tutkimuksen rinnalle maakunnan rakenteisiin kuitenkin sosiaalihuollon tutkimuksen erityispiirteet huomioiden. Kannanottoa perustellaan sillä, että se mahdollistaa integraation ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän muutoksen. Svenska social och kommunalhögskolan ottaa kantaa sosiaalihuollon tutkimustoiminnan resurssien turvaamisen puolesta. Kannanotossa painotetaan sosiaalihuollon tutkimustoiminnan erityispiirteitä terveydenhuollon tutkimustoimintaan verrattuna ja nostetaan esille ruotsinkielisen tutkimustoiminnan merkitys. Kannanottoa perustellaan sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaistavoitteilla ja niiden edellytyksillä toteutua.

Itä-Suomen yliopiston lausunnossa vastaajaksi on kirjattu ”yliopisto”. Lausunnossa ei ole eritelty, mitkä tiedekunnat tai yksiköt ovat antaneet kannanottonsa. Avointen vastausten perusteella voidaan kuitenkin olettaa, että lausuntoon sisältyy ainoastaan terveydenhuollon asiantuntijoiden kannanottoja. Ensimmäisen sivun yläreunasta, lausunnon kirjanneen henkilön titteliksi ilmoitetaan ”Lääketieteen laitoksen johtaja” ja vastauksen vastuuhenkilöksi on kirjattu ”terveystieteiden tiedekunnan dekaani”.

Syntyy vaikutelma, ettei yhteiskunta- ja kauppatieteiden tiedekunta ole antanut kannanottoaan lausuntoon.

Itä-Suomen yliopiston kannanotossa hyvinvointierojen kaventaminen ja kustannusten kasvuun puuttuminen nähdään tärkeinä tavoitteina uudistukselle. Lausunnossa ei oteta tarkemmin kantaa, miten ne tulisi toteuttaa. Palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden tavoite arvioidaan haasteelliseksi toteuttaa. Pyrkimystä hyvinvointierojen kaventamiseen ja kustannustason kasvun hillintään perustellaan julkisen talouden kokonaistilanteen asettamilla vaatimuksilla. Vaatimuksia ei tarkemmin eritellä. Palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden haasteena nähdään palvelujen saatavuuden lisäämisen ja kustannusten hillitsemisen välinen ristiriita. Itä-Suomen yliopiston antamassa lausunnossa ei ole kannanottoa sosiaalihuollon tutkimustoiminnan järjestämisestä. Lausunnossa otetaan kantaa terveys- ja lääketieteen opetuksen ja tutkimuksen rahoituksen ja rakenteiden turvaamisen puolesta.

Jyväskylän yliopiston lausunnossa vastaajaksi on kirjattu ”yliopisto”. Lausunnon käsittelijäksi on merkitty ”rehtori”. Jyväskylän yliopiston lausunnossa suhtaudutaan epäilevästi sote- ja maakuntauudistuksen mahdollisuuksiin kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja, parantaa palvelujen saatavuutta tai hillitä kustannuksia niiden tietojen pohjalta, joita uudistuksesta on saatavilla. Sen sijaan maakuntamallia pidetään yleisesti ottaen järkevänä. Lausunnon kannanottoa perustellaan palvelujen tasavertaisen saatavuuden ja kustannusten hillitsemisen välisellä ristiriidalla. Kannanottoon hyvinvointi- ja terveyserojen kaventumisesta ei esitetä perustelua. Sosiaalihuollon tutkimustoiminnan osalta puolustetaan riittäviä määrärahoja ja pysyviä rakenteita. Lisäksi alueellinen tai maakunnallinen sosiaalihuollon tutkimusohjelma sekä sosiaalihuollon tasavertainen asema terveydenhuollon rinnalla tutkimus- ja kehittämisrakenteissa ovat lausunnossa mainittuja sosiaalihuollon kehittämisen suuntaviivoja. Kannanottoa perustellaan sosiaali- ja terveydenhuollon integraation turvaamisella ja eri alojen yhdenvertaisella kohtelulla.

Lapin yliopiston lausunnosta ei nouse tarkemmin esille, mitkä yksiköt ovat osallistuneet lausunnon antamiseen. Lausunnon sisältö painottuu kuitenkin vahvasti sosiaalihuollon teemoihin. Lapin yliopistossa ei ole lääketieteellistä tiedekuntaa, mikä selittää sosiaalihuoltoa koskevien kannanottojen korostumisen. Lausunnon vastaajaksi on kirjattu ”yliopisto”. Lausunnossa ei ole kannanottoa sote- ja maakuntauudistuksen keskeisistä tavoitteista. Sosiaalihuollon tutkimustoiminnan osalta lausunnossa painotetaan tutkimukseen perustuvan kehittämisen varmistamista, ja nykyisten sosiaalialan osaamiskeskusten tehtävien sisällyttämistä maakuntaorganisaatioon. Kehittämiselle, koulutukselle ja tutkimukselle nähdään tarpeelliseksi luoda yhteinen rakenne ja koordinaatio. Kannanottoa perustellaan kehittämistoiminnalla, jota maakunta tarvitsee onnistuakseen rakentamaan toimivan

sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän. Sosiaalityön tutkimustoiminta nähdään tarpeelliseksi nostaa terveydenhuollon rinnalle.

Tampereen yliopiston lausunnossa vastaajaksi on kirjattu ”yliopisto”. Lausunnosta ei nouse tarkemmin esille, mitkä Tampereen yliopiston yksiköt ovat osallistuneet kannanottojen antamiseen. Lausunnossa ei ole myöskään eritelty, mitkä tiedekunnat tai yksiköt ovat antaneet kannanottonsa. Avointen vastausten perusteella voidaan kuitenkin olettaa, että lausuntoon sisältyy pääosin tai ainoastaan terveydenhuollon asiantuntijoiden kannanottoja. Tampereen yliopiston lausunnossa hyvinvointierojen kaventaminen ja kustannusten kasvun hillitseminen nähdään hyvinä tavoitteina. Palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden tavoite arvioidaan toisaalta haasteellisena toteuttaa. Perusteena kannanotolle esitetään, ettei terveydenhuollon palvelujen yhdenvertainen saatavuus käytännössä toteudu nykytilanteessa. Saatavuuden parantamisen nähdään edellyttävän tarjonnan lisäämistä, minkä puolestaan arvioidaan nostavan kustannuksia. Lausunnossa ei käsitellä sosiaalihuollon tutkimustoimintaa. Terveydenhuollon tutkimustoiminnan osalta painotetaan maakunnan tutkimus-, kehittämis- ja koulutusrakenteiden sekä rahoituksen turvaamista.

Turun yliopiston lausunnossa vastaajaksi on kirjattu ”yliopisto”. Lausunnosta ei nouse tarkemmin esille, mitkä Turun yliopiston yksiköt ovat osallistuneet lausunnon antamiseen. Turun yliopiston lausunnossa hallituksen asettamia sote-uudistuksen tavoitteita pidetään tärkeinä. Lausunnossa painotetaan tutkimuksen ja tiedon keräämistä osana uudistusprosessia. Lausunnossa ei esitetä muita kannanottoja tai perusteluja sote- ja maakuntauudistuksen tavoitteista.

Sosiaalihuollon tutkimustoiminnan osalta Turun yliopiston lausunnossa otetaan kantaa sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimustoiminnan sisällyttämiseen osaksi maakunnan tutkimus-, kehittämis- ja koulutusrakenteita. Myös rahoituksen turvaaminen arvioidaan tärkeäksi, jotta kehittäminen voisi toteutua. Kannanotossa sosiaalihuollon tutkimus- ja koulustuominnalle on turvattava yhtäläiset resurssit terveydenhuollon toiminnan kanssa. Kannanottoa perustellaan moniammatillisen työskentelyn ja järjestelmän integraation turvaamisella.

Sosnetin lausunnossa arvioidaan, että sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksella voidaan yleisesti ottaen vaikuttaa hyvinvointi- ja terveyserojen kaventumiseen ja lisätä palvelujen yhdenvertaista saatavuutta. Sosnetin lausunto on käsitelty johtoryhmässä. Vastaajaksi on kirjattu ”yliopisto/yliopistoverkosto”. Kannanotossa kuitenkin epäillään esitetyn mallin toimivuutta. Lisäksi mainitaan, että uudistuksen arviointi käytettävissä olevin tiedoin on haastavaa. Kannanottoa perustellaan yksityisten palvelujen käytön lisäämisen ja kustannusten kasvun hillitsemisen ristiriidalla. Kannanottoa perustellaan myös sillä, että onnistunut kustannusten kasvun hillintä

perustuisi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen integraatioon sekä osaamisen ja tutkimuksen vahvistamiseen, mikä ei nyt näy riittävästi uudistuksen valmistelussa.

Sosiaalihuollon tutkimustoiminnan osalta lausunnossa painotetaan koulutukseen perustuvan osaamisen ja tutkimukseen perustuvan kehittämisen vahvistamista. Sosiaalitieteellinen tutkimus halutaan nostaa terveydenhuollon tutkimustoiminnan kanssa tasavertaiseen asemaan ja mukaan maakunnan tutkimusrakenteisiin. Kannanottoa perustellaan sosiaali- ja terveydenhuollon integraation edellytyksillä sekä kyvyllä kehittyä muuttuvassa toimintaympäristössä.

7 AMMATTIKORKEAKOULUJEN OSAAMINEN KÄYTTÖÖN

Diakonia-ammattikorkeakoulun oy:n lausunnossa ei ole vastattu kysymykseen lausunnon antaneesta tahosta. Lausunnosta ei nouse tarkemmin esille, mitkä yksiköt, toimielimet tai tahot ovat antaneet kannanottonsa lausuntoon. Lausunnossa on allekirjoitus. Lausunnon on allekirjoittanut Diakonia-ammattikorkeakoulun rehtori Tapio Kujala.

Diakonia-ammattikorkeakoulun oy:n lausunnossa ei ole kannanottoa sote- ja maakuntauudistuksen keskeisistä tavoitteista. Sosiaalihuollon tutkimustoiminnan osalta otetaan kantaa ammattikorkeakoulujen käytännönläheisen ja verkostoja hyödyntävä tutkimus- ja kehittämistoiminnan puolesta. Ammattikorkeakoulujen käytännönläheinen tutkimus nähdään osana maakunnan tutkimus- ja kehittämistoimintaa, yliopistollisen tutkimuksen rinnalla. Kannanottoa perustellaan ammattikorkeakoulujen osaamisella, jota tarvitaan uudessa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä ja sen kehittämisessä.

Karelia ammattikorkeakoulu Oy:n lausunto on käsitelty johtoryhmässä. Lausunnon vastaajaksi on kirjattu ”ammattikorkeakoulu”. Karelia ammattikorkeakoulu oy:n kannanotossa arvioidaan, että sote- ja maakuntauudistukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa. Kannanottoa perustellaan sillä, että järjestäjätahon kasvaessa alueelliset terveys- ja hyvinvointierot kaventuvat ja palvelujen saatavuus paranee. Kustannusten kasvun hillintää perustellaan sote- ja maakuntauudistuksen mahdollistamalla uusien toimintatapojen kehittämisellä. Sosiaalihuollon tutkimustoiminnan osalta otetaan kantaa ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen tasavertaisten osallistumismahdollisuuksien turvaamisen puolesta. Kannanottoa perustellaan ammattikorkeakoulujen osaamisella käytännönläheisen tutkimuksessa, ja osaamisen merkityksellä innovaatio- ja kehittämistoiminnalle.

Metropolia ammattikorkeakoulu Oy:n lausunnossa vastaajaksi on merkitty ”ammattikorkeakoulu”. Lausunnon avoimista vastauksista ei nouse tarkemmin esille, mitkä ammattikorkeakoulun yksiköt ovat osallistuneet lausunnon antamiseen. Metropolia-ammattikorkeakoulu oy:n lausunnossa ei ole kannanottoa sote- ja maakuntauudistuksen keskeisistä tavoitteista. Sosiaalihuollon tutkimustoiminnan osalta otetaan kantaa ammattikorkeakoulujen osaamisen hyödyntämisen ja yliopistoihin nähden tasavertaisten osallistumismahdollisuuksien turvaamisen puolesta. Lausunnossa kannatetaan monipuolisen tutkimustoiminnan luomista osaksi maakunnan tutkimus- kehittämis- ja koulutustoiminnan rakenteita. Kannanottoa perustellaan ammattikorkeakoulujen erityisellä osaamisella käytännönläheisessä tutkimuksessa, joka on kytköksissä uudenlaisten palvelumallien kehittämiseen sekä sote- ja maakuntauudistukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen.

Savonia-ammattikorkeakoulu Oy:n lausunto on käsitelty johtoryhmässä. Lausunnon vastaajaksi on kirjattu ”ammattikorkeakoulu”. Lausunnosta ei nouse tarkemmin esille, mitkä ammattikorkeakoulun yksiköt ovat osallistuneet lausunnon antamiseen. Savonia-ammattikorkeakoulun kannanotossa uudistuksen tärkeänä tavoitteena nähdään sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen integraatio, korkeakouluopiskelijoiden yhdenvertainen terveystalvöjien saatavuus sekä palvelujen sisällön ja rakenteiden uudistaminen. Kannanottoja ei perustella tarkemmin. Sosiaalihuollon tutkimustoiminnan osalta painotetaan ammattikorkeakoulujen osaamisen hyödyntämistä ja yliopistoihin nähden tasavertaisten osallistumismahdollisuuksien turvaamista maakunnan tutkimus- kehittämis- ja koulutustoimintaa järjestettäessä. Kannanottoa perustellaan ammattikorkeakoulujen osaamisella, jota tarvitaan uudessa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä ja sen kehittämisessä.

Turun ammattikorkeakoulu oy:n lausunnossa vastaajaksi on kirjattu ”ammattikorkeakoulu”. Lausunnon ensimmäisen sivun yläosan tietoihin on merkitty lausunnon käsittelijäksi ”Vararehtori / hallituksen ohjeistamana”. Turun ammattikorkeakoulun lausunnossa sote- ja maakuntauudistuksen tavoitteiden toteutumista pidetään tärkeänä. Erityisenä kohderyhmänä jonka hyvinvointi- ja terveyseroja tulisi kaventaa, nähdään korkeakouluopiskelijat. Lausunnossa vaaditaan yliopisto-opiskelijoiden terveydenhuollosta vastaavan YTHS:n palvelujen ulottamista ammattikorkeakouluopiskelijoille.

Tavoitteisiin liittyvän kannanoton osalta lausunnossa annetaan perustelut vain opiskelijoiden hyvinvointi- ja terveyserojen tasaamiselle. Kannanottoa perustellaan ammattikorkeakouluopiskelijoiden terveydenhuollon puutteilla ja palvelujen saatavuuden ongelmilla. Sosiaalihuollon tutkimustoiminnan osalta lausunnossa ei ole kannanottoa.

Arene ry:n lausunto on käsitelty johtokunnassa. Lausunnon käsittelijäksi on kirjattu ”hallitus ja Arenen talous-, -hallinto- ja lakivaliokunta”. Arene ry:n kannanotossa arvioidaan, että sote- ja maakuntauudistuksen tavoitteet voidaan saavuttaa. Kannanottoa perustellaan uudenlaisten palvelumallien käyttöönotolla sekä niiden mahdollisuudella kaventaa alueellisia eroja ja parantaa palvelujen saatavuutta. Kustannusten kasvun hillintää perustellaan myöskin sote- ja maakuntauudistuksen mahdollistamalla uusien toimintatapojen kehittämisellä. Sosiaalihuollon tutkimustoiminnan osalta otetaan kantaa ammattikorkeakoulujen osaamisen hyödyntämisen puolesta. Ammattikorkeakoulujen käytännönläheiselle tutkimukselle esitetään yliopistoihin nähden tasavertaisen aseman turvaamista maakunnan tutkimus- kehittämis- ja koulutustoiminnassa. Kannanottoa perustellaan ammattikorkeakoulujen erityisellä osaamisella käytännönläheisessä tutkimuksessa, joka on kytköksissä uudenlaisten palvelumallien kehittämiseen ja käyttöönottoon sekä sote- ja maakuntauudistukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen.

8 MUUT ASIANTUNTIJAORGANISAATIOT: VALTAKUNNALLINEN OHJAUS JA MONIMUOTOINEN PALVELUNTUOTANTO

Kelan lausunnossa ei ole vastattu kysymykseen lausunnon antaneesta tahosta. Lausunnosta ei nouse tarkemmin esille, mitkä yksiköt, toimielimet tai tahot ovat antaneet kannanottonsa Kelan lausuntoon. Lausunnossa on allekirjoitus. Allekirjoittaneita ovat pääjohtaja Liisa Hyssälä, johtaja Mikael Forss sekä johtaja Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma. Vaikka sosiaaliturva ja tutkimustoiminta ovat Kelan vahvoja toiminta-alueita, kannanotossa sosiaalihuollon tutkimustoimintaa käsitellään osana yleistä, johtamista ja toiminnanohjausta tukevaa tutkimustoimintaa.

Kelan lausunnossa terveysterojen kaventaminen ja kustannusten hillintä arvioidaan tavoitteeksi, joka on mahdollista saavuttaa. Uudistus nähdään yleisesti tärkeänä ja kannatettavana. Kannanottoa perustellaan siten, että hyödyntämällä erityisesti Kelan osaamista tiedonhallinnassa, kuntoutuksessa ja sairausvakuutuksessa, voidaan lisätä kustannusvaikuttavuutta ja edistää uudistukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Lausunnossa Kela nostaa esille myös oman osaamisensa ja Kelaan kertyvän sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kuntoutuksen tilastotiedon. Kelan lausunnossa ehdotetaan tämän osaamisen nykyistä tehokkaampaa hyödyntämistä vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden parantamiseksi. Sosiaalihuollon tutkimustoiminnasta ei erikseen lausuta. Yleisesti tutkimuksen osalta ehdotetaan hyödynnettävän kansallista koordinaatiota ja tietoa. Kannanottoa perustellaan tiedolla johtamisella ja sen tuomilla hyödyillä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle.

Sosiaalialan osaamiskeskusten lausunnon antajaksi on kirjattu ”Sosiaalialan osaamiskeskusten verkosto”. Kohta vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista (kysymys 18.16.), alkaa sanoilla ”Sosiaalialan osaamiskeskusjohtajien lausunto...”. Osaamiskeskusten verkosto koostuu siis osaamiskeskusten johtajista.

Sosiaalialan osaamiskeskusten lausunnossa ei ole kannanottoa sote- ja maakuntauudistuksen keskeisistä tavoitteista. Sosiaalihuollon tutkimustoiminnan osalta otetaan kantaa tutkimus-, kehittämis- ja koulutusrakenteiden sekä niiden rahoituksen vahvistamisen puolesta. Sosiaalihuollon tutkimusta halutaan arvioitavan sille soveltuvin kriteerein, ei terveydenhuollon tutkimukseen vertailemalla. Sosiaalihuollon tutkimus halutaan nostaa tasavertaiseksi terveydenhuollon tutkimuksen rinnalle. Kannanottoa perustellaan sosiaali- ja terveydenhuollon integraation edellytysten turvaamisella.

Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunnan lausunnon antajaksi on kirjattu ”neuvottelukunta”. Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunnan lausunnossa ei ole kannanottoa sote- ja maakuntauudistuksen keskeisistä tavoitteista. Sosiaalihuollon tutkimustoiminnan osalta tärkeäksi arvioidaan tutkimus-, koulutus- ja kehittämiskäytännöiden vahvistaminen maakunnissa. Tärkeäksi arvioidaan myös tutkimusrahoituksen turvaaminen ja tulosten seuranta ja monialaisen tutkimuksen edellytysten lisääminen. Kannanotossa korostetaan sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimustoimintojen erityispiirteitä ja vaaditaan, että kumpaakin käsitetään erillisten laatukriteerien pohjalta. Sosiaalihuollon tutkimukselle halutaan tasavertainen asema terveydenhuollon tutkimustoiminnan rinnalla.

Sosiaalialan työnantajat ry:n lausunnon käsittelijäksi on merkitty ”Liiton hallitus”. Lausunnon kannanoton mukaan sote- ja maakuntauudistuksen ehdotetulla mallilla on mahdollisuuksia parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta. Myös kustannusten kasvun hillintä nähdään mahdolliseksi oikeanlaisella mallilla. Terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen arvioidaan haastavaksi tavoitteeksi saavuttaa. Kannanottoja perustellaan siten, että monituottajamallin avulla terve kilpailu edistää kysynnän ja tarjonnan kohtaamista. Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen nähdään vaikeana toteuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen keinoin, sillä eroja aiheuttaa monimuotoiset sosioekonomiset ongelmat. Sosiaalialan työnantajat ry:n lausunnossa ei ole kannanottoa sosiaalihuollon tutkimustoiminnan järjestämisestä.

SOSTE ry:n lausunnon käsittelijäksi on merkitty ”SOSTE:n hallitus”. SOSTE ry:n lausunnossa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistaminen katsotaan välttämättömäksi. Uudistukselle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen arvioidaan mahdolliseksi useita eri toimenpiteitä hyödyntäen.

Kannanottoa perustellaan nykyisen palvelujärjestelmän pirstaleisuudella ja paikoin toimimattomilla käytännöillä sekä osin liian pienillä järjestämisvastuullisilla organisaatioilla. Huolta herättää valinnanvapausmalli. Sen pelätään nostavan kustannuksia, lisäävän eriarvoisuutta ja palvelujen pirstaloitumista. SOSTE ry:n lausunnossa ei ole kantaa sosiaalihuollon tutkimustoiminnan järjestämisestä. Lausunnossa painotetaan tiedolla johtamista palvelujen järjestämisessä.

Suomen Kuntaliitto ry:n lausunnon käsittelijäksi on ilmoitettu ”Suomen Kuntaliitto ry:n hallitus”. Suomen Kuntaliitto ry:n kannanoton mukaan lopullisella ja valitulla valinnanvapausmallilla on keskeinen vaikutus uudistuksen tavoitteiden onnistumiseen. Maakuntamalli arvioidaan positiiviseksi uudistukseksi ja mahdollisuudeksi vähentää alueellista eriarvoisuutta. Sen sijaan väestöryhmien välisiin terveys- ja hyvinvointieroihin sillä ei arvioida olevan vaikutusta. Pahimmillaan valinnanvapausmallin arvioidaan voivan johtaa jopa terveys- ja hyvinvointierojen kasvuun.

Maakuntamallin toimivuutta ei lausunnossa erikseen perustella. Valinnanvapausmallin aiheuttamia riskejä terveys- ja hyvinvointierojen kasvuun perustellaan vaikeudella saada riittävästi etukäteistietoa mallin vaikutuksista. Kustannusten kasvun hillintä nähdään mahdollisena, mikäli rahoituksen taso on oikeassa suhteessa maakunnan tarjoamiin palveluihin. Sosiaalihuollon tutkimustoiminnan osalta todetaan, että kehittämis- ja tutkimustoimintaa on tarkasteltava kokonaisuutena. Lausunnossa mainitaan myös sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimus- ja kehittämisrahoituksen turvaaminen.

Talentian ry:n lausunnosta ei käy tarkemmin ilmi, mitkä toimielimet ja tahot ovat antaneet kannanottonsa lausuntoon. Talentia ry:n lausunnossa hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen ja yhdenvertainen palvelujen saatavuus arvioidaan haastavaksi tavoitteeksi saavuttaa, ja kustannusten hillitseminen arvioidaan kunnianhimoiseksi pyrkimykseksi. Tavoitteiden toteutumiseen arvioidaan voitavan vaikuttaa integraation vahvistamisella, tarkoituksenmukaisella työnjaolla, investoinneilla ja tiedolla johtamisella.

Kannanottoa tavoitteiden saavuttamisen haastavuudesta perustellaan yksityisten palveluntuottajien määrän lisääntymisenä, joka lisää yksilön omaa vastuuta eikä siten edistä heikoimmassa asemassa olevien asiakkaiden palvelujen käyttöä. Kustannusten kasvun hillitseminen arvioidaan mahdolliseksi vain hyvinvointi- ja terveyserojen kaventumisen toteutuessa. Kannanottoa perustellaan tarpeella vahvistaa peruspalveluja ja sujuvia palveluketjuja. Sosiaalihuollon tutkimustoiminnan osalta tärkeäksi arvioidaan sen rakenteiden ja rahoituksen turvaaminen maakunnassa sekä koordinaation parantaminen. Sosiaalihuollon tutkimuksen kannalta nähdään tärkeäksi myös yhteistyörakenteiden muodostaminen korkeakoulujen ja muiden keskeisten tutkimustoimijoiden välillä. Tärkeäksi

arvioidaan myös sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimustoiminnan tasavertaisuus. Kannanottoa perustellaan yhteistyön merkityksellä maakunnan tutkimustoiminnan onnistuneelle järjestämiselle.

THL:n lausunnon käsitteijäksi on merkitty ”Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen johtoryhmä”. THL:n kannanotossa maakuntamallin nähdään luovan edellytykset palvelujen vaikuttavuuden ja yhdenvertaisuuden parantamiseen. Toisaalta nähdään, että maakuntia olisi uudistuksen jälkeen edelleen liikaa, mikä hankaloittaisi edellytyksiä. Riskiksi arvioidaan myös maakunnille kaavailtu talouskuri. Lausunnossa huomautetaan, ettei vaikutuksia voida täysin arvioida ennen lisätietoja.

Kannanottoa perustellaan siten, että kustannusten kasvun hillitseminen riippuu uudistuksen toteutustavasta sekä siitä, ollaanko valmiita tinkimään palvelujen laajuudesta. Muilta osin kannanoton perusteena on huoli, onko maakunnilla tosiasialliset mahdollisuudet – eli osaamista, valtaa ja taloudellisia resursseja – tuottaa riittäviä ja vaikuttavia palveluja. Sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimustoiminnan osalta lausunnossa otetaan kantaa THL:lle lakiluonnoksessa ehdotettujen, sosiaali- ja terveystalouden palvelujen valtakunnalliseen ja maakuntakohtaiseen seurantaan ja riittävyyden arviointiin liittyvien tehtävien puolesta. Tärkeäksi arvioidaan myös sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän seurannan ja arvioinnin vahvistaminen sekä valtakunnallisten tietopalvelujen rakentaminen. Kannanottoa perustellaan tiedolla johtamisen merkityksellä, joka tarvitsee tuekseen tutkimusta.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Aineistoon sisältyvien lausuntojen kokoamisessa on tehty erilaisia valintoja siltä osin, minkä tahojen kannanotot on sisällytetty lausuntoon. Osassa kannanottoja on kerätty laajalta joukolta, osassa suppeammalta ryhmältä. Lausuntoon on voitu kirjata tarkasti kannanottonsa antaneet tahot, tai kirjata vain lausunnon yhteyshenkilö. Eri tahojen kannanotot on joko yhdistetty tai kirjattu erillisten otsikoiden alle. Myös lausuntojen asiasisällöt antavat viitteitä siitä, ketkä ovat tai eivät ole osallistuneet kannanoton laatimiseen.

Aineiston lausuntoihin sisältyy kriittisiä ja optimistisia kannanottoja sote- ja maakuntauudistuksen tavoitteista (Liite 3). Kaikissa lausunnoissa teemaan ei ole otettu kantaa. Lausuntokierroksen aikaan uudistuksesta ei ollut saatavilla kaikkia olennaisia tietoja valinnanvapausmallin toteutusmuodosta. Monissa lausunnoissa tuodaankin esiin, ettei tietoa ole riittävästi saatavilla tai huomautetaan, että kannanotto on annettu käytettävissä olevin tiedoin. Kantaa on voitu ottaa myös yleisesti maakuntamallin tai sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamiseen liittyen. Toisaalta yhdessä lausunnossa voi olla sekä kriittisiä että optimistisia kannanottoja ja niiden perusteluja.

Optimistisissa kannanotoissa arviointiin, että uudistukselle asetetut tavoitteet ovat hyviä ja kannatettavia. Kannanottoa ei välttämättä perusteltu tarkemmin, mutta siltä osin kuin niin tehtiin, perusteluna esitettiin sote- ja maakuntauudistuksen merkitys Suomen taloudelle ja yhteiskunnalle sekä yhteistyön, integraation, kehittämisen ja uudenlaisten toimintamallien hyötyjä. Kriittisissä kannanotoissa taas arveltiin, ettei uudistuksen tavoitteita ole mahdollista toteuttaa. Kriittisissä kannanotoissa tavoitteiden arvioitiin olevan ristiriitaisia, liian laajoja, tai jopa ylipäättään mahdottomia toteuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen avulla.

Olen jakanut sosiaalihuollon tutkimustoiminnan järjestämistä koskevat kannanotot kolmeen kategoriaan (ks. Liite 3). Yhteistä kategorioissa on kannanotto sosiaalihuollon tutkimustoiminnan ja tutkimuksen hyödynnettävyyden vahvistamisesta sekä tutkimustoiminnan koordinaation parantamisesta.

Taulukko 2. Sote- ja maakuntalainsäädännön näkökulmasta merkittävät sosiaalihuollon tutkimustoimintaan kohdistuvat kannanotot

Kategoria	Sisältö	Perustelu
Sosiaalihuollon tutkimustoiminnan ja terveyden- ja lääketieteen tutkimustoiminnan tasavertaisuus	Vakiintuneet ja yhteiset rahoitus- ja toimintarakenteet, monitieteisyys, sosiaalihuollon erityisyys	Sote- ja maakuntauudistuksen onnistumisedellytykset
Ammattikorkeakoulujen osaaminen käytännönläheisessä tutkimuksessa	Sisällyttäminen maakunnan rahoitus- ja toimintarakenteisiin.	Uudenlaiset toimintamallit ja kehittäminen
Olemassa olevat tutkimus- ja tutkimusta tekevät laitokset, korkeakoulut ja tulevat maakunnat	Verkostojen ja nykyisin toteutettavan tutkimuksen ja osaamisen hyödyntäminen	Tietoa ja tilastoja johtamisen ja toiminnan ohjaamisen tueksi

Ensimmäisessä korostetaan sosiaalihuollon tutkimustoiminnan tasavertaista asemaa terveyden- ja lääketieteen tutkimuksen rinnalla. Tasavertaisuus saavutetaan viemällä sosiaalihuollon tutkimus maakuntiin terveys- ja lääketieteen tutkimuksen rinnalle vakiintuneisiin rahoitus- ja toimintarakenteisiin. Keskeisenä tasa-arvoa luovana tekijänä nähdään maakunnan tutkimustoimikuntien monitieteisyys ja sosiaalihuollon tutkimustoiminnan historian ja erityispiirteiden huomioiminen. Kannanottoa perustellaan sote- ja maakuntauudistuksen toimintaedellytyksillä: sosiaalihuollon tutkimustoiminnan onnistuneen järjestämisen arvioidaan olevan yksi onnistuneen uudistamisen ja integraation tärkeistä osa-alueista.

Toisessa kategoriassa korostetaan ammattikorkeakoulujen osaamista käytännönläheisessä tutkimuksessa ja tämän osaamisen sisällyttämistä maakunnan tutkimustoiminnan rakenteisiin ja rahoitukseen. Kannanottoa perustellaan tarpeella luoda uudenlaisia toimintamalleja ja kehittää sosiaali- ja terveydenhuoltoa.

Kolmannessa kategoriassa sosiaalihuollon tutkimus nähdään rakentuvan nykyisten tutkimus- ja tutkimusten tekevien laitosten ja korkeakouluverkostojen sekä maakuntien tulevien rakenteiden varaan. Sosiaalihuollon tutkimustoiminnan erityiseksi tehtäväksi määrittyy tiedolla johtamisen tukeminen. Sosiaalihuollon tutkimustoiminta asettuu osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistä

tutkimustoimintaa. Kannanottoa perustellaan tarpeella saada tietoa ja tilastoja sosiaali- ja terveydenhuollon johtamisen ja toiminnan ohjaamisen tueksi.

Sosiaalihuollon tutkimuksen keskeisiä asiasisältöjä (Taulukko 1.) sisältyy erityisesti yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen lausuntoihin. Asiantuntijaorganisaatioiden lausuntoihin niitä sisältyy vähemmän, lukuun ottamatta sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan ja osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunnan lausuntoja.

Lausunnot ovat taustaorganisaatioiden pyrkimyksiä vaikuttaa sote- ja maakuntauudistuksen valmisteluun. Organisaation sisällä voi olla myös kilpailevia tai ristiriitaisia intressejä. Aineiston osalta jäin pohtimaan, miksei Itä-Suomen yliopiston ja Tampereen yliopiston lausunnoissa näy sosiaalityön asiantuntemus, vaikka molemmissa yliopistoissa on vahva sosiaalityön opetuksen ja tutkimuksen perinne? Onko taustalla kiire, terveyden- ja lääketieteen asiantuntijoiden pyrkimys saada oma kannanottonsa vahvemmin kuuluville, ajattelemattomuus vai jokin muu syy? Useimmista lausunnoista oli havaittavissa kirjoitusprosessin kiireellisyys. Lausuntojen kannanotot saattoivat sisältää niukasti perusteltuja näkemyksiä, ristiriitaisuuksia, viimeistelemätöntä tekstiä ja puutteita. Toisaalta samat aikataulut koskivat kaikkia, ja niistäkin huolimatta osa organisaatioista laati kattavan ja perehtyneen kannanoton sosiaalihuollon tutkimustoiminnan järjestämisestä.

Sote- ja maakuntauudistuksen valmistelu on osa suomalaisen sosiaalihuollon suurten reformien jatkumoa (Lähteinen & Marjamäki 2017), mikä nousee esille myös tässä tutkimuksessa. Uudistus nähdään mahdollisuutena toteuttaa suuriakin uudistuksia sosiaalihuollon tutkimustoiminnan järjestämiseen. Lausuntojen merkitystä voidaan tarkastella politiikkaprosessiin osallistumisena ja pyrkimyksenä nostaa tärkeitä teemoja politiikan asialistoille. Tästä näkökulmasta katsottuna lausunnot ja niiden kannanotot toimivat välineitä, joiden avulla lausuntojen antajat pyrkivät saavuttamaan edustamalleen organisaatiolle merkitykselliset tavoitteet. Organisaatioiden kannalta vaikuttamistoiminta on tarkoituksenmukaista, sillä poliittisiin päätöksiin ja toimenpiteiden valikoimaan vaikuttaa merkittävästi se, miten jonkin ilmiö tai ongelma on kehystetty. (Kangas & Niemelä & Varjonen 2011, 144–177; Kingdon 2003, 198; Niemelä 2008; Niemelä 2011, 100–127; Rajavaara 2007.)

Kannanotot sosiaalihuollon tutkimustoiminnan järjestämisestä on kehystetty sote- ja maakuntauudistuksen keskeisellä merkityksellä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän tulevaisuudelle. Sote- ja maakuntauudistuksen yleinen merkitys on konteksti ja toimintaympäristö, jonka osana kannanotot sosiaalihuollon tutkimustoiminnan järjestämisestä on annettu. Johdannossa esitin, että yhteisessä sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatiossa myös tutkimustoiminnan

integraatio nousee pohdittavien asioiden listalle. Kannanotoissa sosiaalihuollon tutkimustoiminnan rakenteiden, koordinaation ja rahoituksen uudistaminen esitetään osana sote- ja maakuntauudistuksen laajempia tavoitteita. Sosiaalihuollon tutkimustoimintaa koskevat kannanotot asettuvat sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimustoiminnan integraation kehykseen, ja osin tutkimustoiminnan merkitystä myös perustellaan integraatio-tavoitteen toteutumisen edellytysten turvaamisella.

Lausuntojen kirjoittaminen on siis yhtäältä merkittävä osa uudistuksen valmisteluprosessia ja toisaalta yksi työtehtävä muiden joukossa. Lukiessani lausuntoja, pohdin, ehtiikö kukaan lukea kaikkia sote- ja maakuntauudistuksen lausuntokierroksille jätettyjä lausunto. Pohdin myös, millä perustein jokin asiakysymys pääsee osaksi lopullista lakiesitystä ja uudistuksen valmistelua. Uskon, että sosiaalihuollon tutkimustoiminnan rahoituksen ja rakenteiden uudistaminen on uudistusten asialistalla. Samalla uskon, ettei tutkimuksen kohteena olevilla lausunnoilla yksin ole vaikutusta kehityskulkuun. Pikemminkin vaikuttaa siltä, että lausunnot toimivat pohjana muulle vaikuttamistyölle, ja kuvaavat siten vaikuttamistyön painopisteitä ja linjauksia.

Tutkimusta tehdessä ja johtopäätöksiä kirjoittaessa on edelleen epävarmaa, milloin eduskunta äänestää sote- ja maakuntauudistuksen lakipaketista, hyväksytäänkö se ja mikä on mahdollisen uudistuksen aikataulu. Läpi tutkimuksen teon prosessin olen pohtinut, mikä on tutkimukseni arvo, jos uudistusta ei toteuteta.

Lausunnoissa esitetyt kannanotot sisältävät sosiaalihuollon tutkimustoiminnan kannalta joka tapauksessa ajankohtaisia teemoja. Tutkimukseni tarjoaakin tilaisuuden tarkastella sosiaalihuollon tutkimustoiminnan ajankohtaisia teemoja muutosprosessin kontekstissa. Ajattelen suomalaisen sosiaalihuollon tutkimustoimintaa talona, jossa on kattoikkunoita. Tutkimukseni tarjoaa mahdollisuuden kurkistaa sisälle yhden ikkunan kautta. Se ei pyri ennustamaan tulevaa eikä selvittämään sosiaalihuollon tutkimustoiminnan nykytilaa. Tutkimukseni tarjoaa näkökulman siihen, miten, minkälaiseksi ja millä perustein keskeiset organisaatiot muodostaisivat sosiaalihuollon tutkimustoiminnan osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta, jos voisivat päättää lopputuloksesta.

10 KIRJALLISUUS

Alueuudistus (2018) Uudistuksen yleisesittely. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <http://alueuudistus.fi/uudistuksen-yleisesittely>. Viitattu 26.4.2018.

Alueuudistus (2018a) Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan koordinointi. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <http://alueuudistus.fi/jarjestamisen-kasikirja/kehittaminen/tki-toiminta>. Viitattu 26.4.2018.

Ammattikorkeakoululaki 932/2014 4 §. Annettu Helsingissä 4.11.2014. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20140932>. Viitattu 25.3.2018.

Eskola, Jari (2001) Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. Laadullisen tutkimuksen analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa Aaltola, J & Valli R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittavalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 133–157.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha (1998) Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

HE 16/2018 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/HE_16+2018.pdf. Viitattu 17.5.2018.

HE 47/2017 Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta. Saatavilla sähköisesti osoitteessa https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/HE_47+2017.pdf. Viitattu 17.5.2018.

Hokkanen, Kari (toim.) (2016) Lausuntoyhteenveto maakuntauudistukseksi ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistukseksi. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2016:64. Saatavilla sähköisesti osoitteessa. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/79058> Viitattu 17.2018.

Huoltaja-säätiö (2017). Saatavilla sähköisesti osoitteessa <http://www.huoltaja-saatio.fi/>. Viitattu 13.8.2017.

Huoltaja-säätiö (2017a) Vetoamus sosiaalihuollon osuuden vahvistamiseksi sote-uudistuksen jatkovaiheissa. Saatavilla sähköisesti osoitteessa http://www.huoltaja-saatio.fi/wp-content/uploads/2017/03/Vetoamus_ministeri_Rehulalle_23032017.pdf. Viitattu 24.5.2018.

Hyvinvointialojen liitto (2018). Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://hyvinvointiala.fi/>. Viitattu 25.4.2018.

Kangas, Olli & Niemelä, Mikko & Varjonen, Sampo (2011) Toimeentulotuen Kela-siirron kehukset politiikan asialistoilla ja kansalaismielipide. Teoksessa Niemelä, Mikko & Saari Juho (toim.) *Politiikan polut ja hyvinvointivaltion muutos*. Helsinki: Kelan tutkimusosasto, 144–177.

Kela (2018). Kelan toiminta. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <http://www.kela.fi/toiminta>. Viitattu 24.4.2018.

Kingdon, John W. (2003) *Agendas, alternatives and public policies*. New York: Longman.

Kyngäs, Helvi & Vanhanen, Liisa (1999): Sisällön analyysi. *Hoitotiede*, 11(1), 3–11.

Laki Kansaneläkelaitoksesta (731/2001) 2 §. Annettu Helsingissä 17.8.2001. Saatavilla sähköisesti <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2001/20010731>. Viitattu 25.4.2018.

Laki sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta (1230/2001). Annettu Helsingissä 13.12.2001. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2001/20011230>. Viitattu 25.4.2018.

Laki sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta (1230/2001) 5 §. Annettu Helsingissä 13.12.2001. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2001/20011230>. Viitattu 25.4.2018.

Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä (817/2015). Annettu Helsingissä 26.6.2015. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150817>. Viitattu 25.4.2018.

Laki Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksesta (668/2008). Annettu Helsingissä 31.10.2008. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2008/20080668>. Viitattu 24.4.2018.

Lammintakainen, Johanna & Kinnunen, Juha & Kylmä, Jari (2006) Terveystuon priorisointi politiikkaprosessina ja käsitteenä. *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti* 43(2), 124–133.

Lähteinen & Marjamäki (2017) Teoksessa Aho, Kristiina & Kananoja, Aulikki & Lähteinen, Martti & Marjamäki, Pirjo. *Sosiaalityön Käsikirja*. 4., uudistettu laitos. Helsinki: Tietosanoma, 131–139.

Lääketieteelliset (2018) Lääketiede. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <http://www.laaketieteelliset.fi/laaketieteelliset-arat/laaketiede> . Viitattu 26.4.2018.

Miles, Matthew B. & Huberman Michael A. (1994) *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook* (2. painos). Thousand Oaks: Sage.

Niemelä, Mikko (2008) *Julkisen sektorin reformin pitkä kaari Valtava-uudistuksesta Parashankkeeseen*. Helsinki: Kelan tutkimusosasto.

Niemelä Mikko (2011) *Politiikkaprosessi ja ongelmanmäärittäminen kunta- ja palvelurakennemuutoksessa*. Teoksessa Niemelä Mikko & Saari Juho (toim.) *Politiikan polut ja hyvinvointivaltion muutos*. Helsinki: Kelan tutkimusosasto, 100–127.

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2018). *Ammattikorkeakoulut*. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <http://minedu.fi/ammattikorkeakoulut>. Viitattu 8.5.2018.

Opintopolku (2018). *Haku: Sosionomi (amk)*. Saatavilla osoitteessa [https://opintopolku.fi/app/#!/haku/sosionomi%20\(amk\)?page=1&facetFilters=teachingLangCode_ffm:FI&tab=los](https://opintopolku.fi/app/#!/haku/sosionomi%20(amk)?page=1&facetFilters=teachingLangCode_ffm:FI&tab=los)

Perelman, Chaïm (1996) *Retoriikan valtakunta*. Tampere: Vastapaino

PeVL26/2017vp: *Perustuslakivaliokunta, Lausunto*.
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lausunto/Sivut/PeVL_26+2017.aspx

Rajavaara, Marketta (2007) *Vaikuttavuusyhteiskunta. Sosiaalisten olojen arvostelusta vaikutusten todentamiseen*. Helsinki: Kelan tutkimusosasto.

Sosiaalihuoltolaki (710/1982). Annettu Helsingissä 17.9.1982. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1982/19820710>. Viitattu 17.5.2018.

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014. Annettu Helsingissä 30.12.2014. Saatavilla sähköisesti osoitteesta <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301#Pidp1915936>. Viitattu 17.5.2018.

STM (2016) *Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntauudistukseksi ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistukseksi sekä niihin liittyviksi laeiksi, yleisperustelut*. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <http://alueuudistus.fi/documents/1477425/3118184/HE+Yleisperustelut+31.8.2016.pdf/836325d8-6a5f-4446-94b7-166206335d14/HE+Yleisperustelut+31.8.2016.pdf.pdf>. Viitattu 17.5.2018.

STM (2016a) Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntaudistukseksi ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistukseksi sekä niihin liittyviksi laeiksi. Yksityiskohtaiset perustelut. Saatavilla sähköisesti osoitteessa

<http://alueuudistus.fi/documents/1477425/3118184/HE+Yksityiskohtaiset+perustelut+31.8.2016.pdf/38a1c292-999e-4e6f-8a53-0dba60fb04b3/HE+Yksityiskohtaiset+perustelut+31.8.2016.pdf.pdf>.

Viitattu 17.5.2018.

STM (2017) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi, yleisperustelut. Saatavilla sähköisesti osoitteessa

<http://alueuudistus.fi/documents/1477425/4044011/3a+Hallituksen+esitysluonnos+laiksi+asiakkaan+valinnanvapaudesta+sosiaali-+ja+terveydenhuollossa%2C+yleisperustelut+31.1.2017.pdf/914c2823-2d50-428c-b6af-d60027a1bece/3a+Hallituksen+esitysluonnos+laiksi+asiakkaan+valinnanvapaudesta+sosiaali-+ja+terveydenhuollossa%2C+yleisperustelut+31.1.2017.pdf.pdf>. Viitattu 17.5.2018.

STM (2017a) Hallituksen esitysluonnos laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa, yksityiskohtaiset perustelut. Saatavilla sähköisesti osoitteessa

<http://alueuudistus.fi/documents/1477425/4044011/4a+Hallituksen+esitysluonnos+laiksi+asiakkaan+valinnanvapaudesta+sosiaali-+ja+terveydenhuollossa%2C+yksityiskohtaiset+perustelut+31.1.2017+.pdf/75d749fa-cf60-4f53-974e-8cce8cd0c16c/4a+Hallituksen+esitysluonnos+laiksi+asiakkaan+valinnanvapaudesta+sosiaali-+ja+terveydenhuollossa%2C+yksityiskohtaiset+perustelut+31.1.2017+.pdf.pdf>. Viitattu 17.5.2018.

Summa, Hilikka (1989) Hyvinvointipolitiikka ja suunnitteluretoriikka. Espoo: Teknillinen korkeakoulu. Yhdyskuntasuunnittelun täydennyskoulutuksen julkaisuja. A:17.

Summa, Hilikka (1996) Kolme näkökulmaa uuteen retoriikkaan. Burke, Perelman, Toulmin ja retoriikan kunnianpalautus. Teoksessa Palonen, Kari & Summa, Hilikka (toim.) Pelkkää retoriikkaa. Tutkimuksen ja politiikan retoriikat. Vastapaino: Tampere, 51–83.

Suomen Kuntaliitto (2018) Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://www.kuntaliitto.fi/>. Viitattu 25.4.2018.

Suomen yliopistot UNIFI ry (2017). Saatavilla osoitteessa <http://www.unifi.fi/>. Viitattu 13.8.2017.

Talentia (2018). Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://www.talentia.fi/talentia/>. Viitattu 25.4.2018.

THL (2018). Mikä on THL? Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://thl.fi/fi/thl/mika-on-thl>. Viitattu 24.4.2018. Viitattu 25.4.2018.

Tirronen, Jarkko (2011) Poliittikkaprosessin sisällä. Polkuriippuvuus, agendan asettaminen ja innovaatioiden leviäminen. Teoksessa Niemelä, Mikko & Saari Juho (toim.) Poliittikan polut ja hyvinvointivaltion muutos. Helsinki: Kelan tutkimusosasto, 26–45.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2012) Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

Yliopistolaki 558/2009 2 §. Annettu Naantalissa 24.7.2009. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2009/20090558>. Viitattu 25.4.2018.

11 LIITTEET

Liite 1. Lausuntojen perustiedot

Lausunnon antanut organisaatio	S.	Kysymykset, joiden vastauksia hyödynnetty	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi/ vastuuhenkilö (mikäli ilmoitettu)	Lausunto pyynnön käsittely-pvm toimielimessä	Toimielin (nimi)
Helsingin yliopisto	30	18.16.	Laura Karppinen/ Laura Karppinen	Käsitelty hajaute- tusti eri yksiköis- sä	–
Itä-Suomen yliopisto	19	–	Jukka Pelkonen, Lääketieteen laitoksen johtaja/ Hilkka Soininen, Dekaani, Terveystieteiden laitos	–	–
Jyväskylän yliopisto	21	18.16.,	Marjo Havila/ Kirsi Moisander	8.11. 2016	Rehtori
Lapin yliopisto	10	18.16., 43.41, 44.42	Anneli Pohjola/ Markus Aarto	24.10. 2016	
Tampereen yliopisto	11	–	Liisa Laakso/ –	–	–
Turun yliopisto	18	11.9., 18.16., 43.41	Sanna Sutinen/ Kalervo Väänänen, rehtori Turun yliopisto	–	–
Sosnet	13 *	18.16.	Sanna Lähteinen/ puheenjohtaja, professori Marjo Kuronen	24.10. 2016	Sosnetin johtoryhmä
Diakonia- ammattikorkeakoulu	5	Vapaamuotoine n lausunto, koko lausunto	Allekirjoittaja: Tapio Kujala Diakonia- ammattikorkeakoulu n rehtori	15.9. 2016	–
Karelia ammattikorkeakoulu Oy	17	4.2., 18.16., 43.41., 46.44	Petri Raivo/ Petri Raivo	1.11. 2016	Ammattikor- -kea- koulun johtoryhmä
Metropolia ammattikorkeakoulu Oy	9	18.16.	Riitta Konkola/ Riitta Konkola	–	–

Savonia ammattikorkeakoulu Oy	15	4.2., 18.16., 46.44.	Mervi Vidgren	–	johtoryhmä
Turun ammattikorkeakoulu Oy	11	18.16., 47.45.	Juhani Soini/ Juhani Soini	9.11. 2016 vararehtori ja 24.10. 2016 hallitus	Vararehtori/ hallituksen ohjeistama
Arene ry	18	18.16.	Riitta Rissanen/ Riitta Rissanen	19.10. 2016 ja 3.11. 2016	Arenen hallitus ja Arenen talous-, hallinto- ja lakivaliokunta
Kela	9	Vapaamuotoinen lausunto, koko lausunto	Allekirjoittajat Pääjohtaja Liisa Hyssälä, Johtaja Mikael Forss ja Johtaja Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma	9.11. 2016	–
Kuntaliitto ry	35	46.44.	Arto Suhonen, lakiasiainjohtaja/ Arto Suhonen	20.10. 2016	Suomen Kuntaliitto ry:n hallitus
Sosiaalialan osaamiskeskukset (verkosto)	8	18.16	Juha Luomala	–	–
Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta	8	18.16.	Pirjo Sarvimäki, neuvottelukunnan puheenjohtaja/ Pirjo Sarvimäki	18.11. 2016	–
Sosiaalialan työnantajat ry	20	–	Aino Närkki/ Aino Närkki	20.10. 2016	Liiton hallitus
SOSTE ry	31	–	Ulla Kiuru	Vertti Kiukas	SOSTEn hallitus
Talentia ry	23	3.1., 13.11.	Laura Lindeberg/ Laura Lindeberg	–	–
THL	19	43.41.	Eeva Nykänen/ Eeva Nykänen	9.11. 2016	Johtoryhmä

*Kirjoitettu pienemmällä fonttikoolla kuin muut lausunnot.

Liite 2. Kysymykset, joiden vastauksia on hyödynnetty sosiaalihuollon tutkimustoimintaa koskevassa analyysissä.

Numero	Kysymys
3.1.	Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaisuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?
4.2.	Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?
7.5.	Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?
11.9.	Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista
13.11.	Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 pykälän mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?
18.16.	Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista
44.42.	Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?
43.41.	Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?
46.44.	Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta
47.45.	Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset

Liite 3. Kannanotot sote- ja maakuntauudistuksen tavoitteista ja sosiaalihuollon tutkimustoiminnasta

Lausunnon antanut organisaatio	Kannanotto sote- ja maakuntauudistuksen tavoitteista	Kannanotto sosiaalihuollon tutkimustoiminnasta
Helsingin yliopisto	Optimistinen (lääketieteellinen tiedekunta, ylioppilaskunta (HYY), ei kannanottoa (valtiotieteellinen tiedekunta, Ruralia-instituutti ja kriittinen (Svenska social och kommunalhögskolan)	Sosiaalihuollon ja terveyden- ja lääketieteen tutkimustoiminnan tasavertaisuus (Svenska social och kommunalhögskolan, valtiotieteellinen tiedekunta), muut: ei kannanottoa.
Itä-Suomen yliopisto	Osin optimistinen, osin kriittinen	Ei kannanottoa
Jyväskylän yliopisto	Osin optimistinen, osin kriittinen	Sosiaalihuollon ja terveyden- ja lääketieteen tutkimustoiminnan tasavertaisuus
Lapin yliopisto	Ei kannanottoa	Sosiaalihuollon ja terveyden- ja lääketieteen tutkimustoiminnan tasavertaisuus
Tampereen yliopisto	Osin optimistinen, osin kriittinen	Ei kannanottoa
Turun yliopisto	Optimistinen	Sosiaalihuollon ja terveyden- ja lääketieteen tutkimustoiminnan tasavertaisuus
Sosnet	Osin optimistinen, osin kriittinen	Sosiaalihuollon ja terveyden- ja lääketieteen tutkimustoiminnan tasavertaisuus
Diakonia-ammattikorkeakoulu	Ei kannanottoa	Ammattikorkeakoulujen osaaminen
Karelia ammattikorkeakoulu Oy	Optimistinen	Ammattikorkeakoulujen osaaminen
Metropolia ammattikorkeakoulu Oy	Ei kannanottoa	Ammattikorkeakoulujen osaaminen
Savonia ammattikorkeakoulu Oy	Optimistinen	Ammattikorkeakoulujen osaaminen
Turun ammattikorkeakoulu Oy	Optimistinen	Ei kannanottoa
Arene ry	Optimistinen	Ammattikorkeakoulujen osaaminen

Kela	Optimistinen	Olemassa olevat verkostot ja tutkimus yhdessä maakuntien kanssa
Sosiaalialan osaamiskeskukset (johtajat)	Ei kannanottoa	Sosiaalihuollon ja terveyden- ja lääketieteen tutkimustoiminnan tasavertaisuus
Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta	Ei kannanottoa	Sosiaalihuollon ja terveyden- ja lääketieteen tutkimustoiminnan tasavertaisuus
Sosiaalialan työnantajat ry	Osin optimistinen, osin kriittinen	Ei kannanottoa
SOSTE ry	Osin optimistinen, osin kriittinen	Ei kannanottoa
Suomen Kuntaliitto ry	Osin optimistinen, osin kriittinen	Ei selkeää kannanottoa
Talentia ry	Osin optimistinen, osin kriittinen	Olemassa olevat verkostot ja tutkimus yhdessä maakuntien kanssa
THL	Osin optimistinen, osin kriittinen	Olemassa olevat verkostot ja tutkimus yhdessä maakuntien kanssa